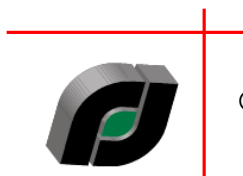

Vímuefnanotkun ungs fólks í Reykjanesbæ

Niðurstöður rannsóknar meðal
nemenda í 8., 9. og 10. bekk árið 2015

© Rannsóknir & greining 2015

Vímuefnanotkun ungs fólks

Niðurstöður rannsóknar meðal
nemenda í 8., 9. og 10. bekk árið 2015

Unnið fyrir Reykjanesbæ

Myllubakkaskóli, Akurskóli, Heiðarskóli, Holtaskóli, Njarðvíkurskóli

©Rannsóknir & greining 2015

Rit þetta má ekki afrita með nokkrum hætti, svo sem með ljósmyndun, prentun, hljóðritun eða á sambærilegan hátt, að hluta eða í heild, án skriflegs leyfis Rannsókna og greiningar.

Efnisyfirlit

Efnisyfirlit.....	3
Yfirlit yfir myndir.....	3
Yfirlit yfir töflur	5
Samstarfið um rannsóknirnar.....	6
Aðferð og gögn.....	6
Þátttakendur og framkvæmd	6
Mælitæki.....	7
Vímuefnaneysla.....	8
Próun vímuefnaneyslu – áfengisneysla, tóbaksnotkun og önnur vímuefnaneysla	9
Daglegar reykingar.....	9
Munn- og neftóbaksnotkun.....	12
Munn- og neftóbaksnotkun 20 sinnum eða oftar um ævina meðal nemenda í	
10., 9. og 8. bekk	12
10. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.	12
9. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.	13
8. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.	14
Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.	15
10. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.....	15
9. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.....	16
8. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.....	17
Neysla áfengis um ævina.....	18
Ölvun síðastliðna 30 daga.....	20
Hassneysla.....	23
Marijúananeysla.....	24
Hass- eða marijúananeysla	26
Neysla annarra ólöglegra vímuefna.....	28
Amfetamín	28
Sniff	28
Sveppir sem vímuefni.....	29
E tafla.....	29

Yfirlit yfir myndir

Mynd 1. Próun vímuefnaneyslu unglunga í 10. bekk á Íslandi árin 1997 til 2015.8	
Mynd 2. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2015.	9
Mynd 3. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2015.	9
Mynd 4. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2015.	10
Mynd 5. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.	12

Mynd 6. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftár um ævina, árin 2009 – 2015.	12
Mynd 7. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftár um ævina, árin 2009 – 2015.	13
Mynd 8. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftár um ævina, árin 2009 – 2015.	13
Mynd 9. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftár um ævina, árin 2009 – 2015.	14
Mynd 10. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftár um ævina, árin 2009 – 2015.	14
Mynd 11. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.	15
Mynd 12. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.	15
Mynd 13. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.	16
Mynd 14. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.	16
Mynd 15. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.	17
Mynd 16. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.	17
Mynd 17. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2015.	18
Mynd 18. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2015.	18
Mynd 19. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2015.	19
Mynd 20. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2001- 2015.	20
Mynd 21. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2015.	20
Mynd 22. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2015.	21
Mynd 23. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað hass einu sinni eða oftár um ævina, árin 2001 – 2015.	23
Mynd 24. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað hass einu sinni eða oftár um ævina, árin 2001 – 2015.	23

Mynd 25. Hlutfall nemenda í 8.bekk sem hafa notað hass einu sinni eða oftari um ævina, árin 2005 – 2015.....	24
Mynd 26. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem segjast hafa notað marjúána einu sinni eða oftari um ævina, árin 2010 - 2015.....	24
Mynd 27. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem segjast hafa notað marjúána einu sinni eða oftari um ævina, árin 2010 - 2015.....	25
Mynd 28. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem segjast hafa notað marjúána einu sinni eða oftari um ævina, árin 2010 - 2015.....	25
Mynd 29. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað hass EÐA marjúána einu sinni eða oftari um ævina, árin 2010 - 2015.....	26
Mynd 30. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað hass EÐA marjúána einu sinni eða oftari um ævina, árin 2010 - 2015.....	26
Mynd 31. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað hass EÐA marjúána einu sinni eða oftari um ævina, árin 2010 - 2015.....	27
Mynd 32. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað amfetamín einu sinni eða oftari um ævina, árin 2004 – 2015.	28
Mynd 33. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sniff (t.d. lím) einu sinni eða oftari um ævina, árin 2004 – 2015.....	28
Mynd 34. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sveppi (sem vímuefni) einu sinni eða oftari um ævina, árin 2004 – 2015.....	29
Mynd 35. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað E-töflu einu sinni eða oftari um ævina, árin 2004 – 2015.	29

Yfirlit yfir töflur

Tafla 1 Fjöldi þátttakenda í 8., 9. og 10. bekk í Reykjanesbæ.....	7
Tafla 2 Vímuefnaneysla, lykilþættir í Reykjanesbæ, árin 2014-2015	8
Tafla 3 Hve oft hefur þú reykt raf-sígarettur(rafrettur) um ævina. Hlutfall (%) nemenda í 8.,9 og 10.bekk á landinu.....	11
Tafla 4 Hve oft hefur þú notað tóbakslíki um ævina. Hlutfall (%) nemenda í 8.,9 og 10.bekk á landinu.	11
Tafla 5 Hlutfall nemenda í 10. bekk í grunnskólum Reykjanesbæjar, árin 2014 og 2015 sem hafa drukkið áfengi (stundum eða oft) á tilteknum stöðum...22	

Samstarfið um rannsóknirnar

Rannsóknir & greining hefur kappkostað að hámarka nýtingu *Ungt fólk* rannsóknargagnanna með því að greina staðbundnar niðurstöður fyrir sveitarfélög, skóla og aðra á hverju ári og koma niðurstöðunum til vettvangs, ekki síðar en tveimur til fjórum mánuðum eftir hverja gagnasöfnun. Í dag er svo komið að Rannsóknir & greining vinnur á annað hundrað skýrslur á ári úr gögnum rannsókna í 5.-7. bekk, 8.-10. bekk og framhaldsskólum fyrir fyrrgreinda aðila. Samstarfsaðilar Rannsókna & greiningar eru fjölmargir en stuðningur mennta- og menningamálaráðuneytisins við rannsóknirnar hefur gert það að verkum að flest sveitarfélög í landinu nýta sér upplýsingar úr rannsóknunum þar sem greint er frá högum og líðan barna og ungmenna á hverjum stað.

Í þróun og framkvæmd *Ungt fólk* rannsókna hefur starfsfólk Rannsókna & greiningar og mennta- og menningarmálaráðuneytisins notið góðs af einstöku samstarfi við skólastjórnendur, kennara og nemendur í grunn- og framhaldsskólum landsins. Án samstarfs þessara aðila væru rannsóknirnar ekki framkvæmanlegar.

Aðferð og gögn

Þátttakendur og framkvæmd

Gögnin sem þessi skýrsla byggir á eru byggð á könnun sem lögð var fyrir alla nemendur í 8. til 10. bekk á Íslandi í febrúarmánuði árið 2015. Framkvæmd og úrvinnsla rannsóknarinnar var á vegum Rannsókna & greiningar í Háskólanum í Reykjavík. Spurningalistar voru sendir í alla skóla á landinu þar sem kennarar sáu um að leggja þá fyrir eftir skýrum fyrirmælum. Með hverjum spurningalista fylgdi ómerkt umslag sem þátttakendur settu listann í að útfyllingu lokinni. Ítrekað var fyrir þátttakendum að rita hvorki nafn né kennitölu á spurningalistana svo útilokað væri að rekja svörin til þeirra. Jafnframt voru þeir vinsamlegast beðnir um að svara öllum spurningunum eftir bestu samvisku og biðja um hjálp ef þeir þyrftu á að halda.

Allir nemendur sem sátu í kennslustundum daginn sem könnunin fór fram svöruðu spurningalistanum. Samtals fengust gild svör frá 3435 nemendum í 8. bekk, 3509 nemendum í 9. bekk og 3421 í 10. bekk (bekkur ótilgreindur: 75 einstaklingar). Heildarsvarhlutfall á landsvísu var 83,4%.

Í Reykjanesbæ fengust gild svör frá 148 nemendum í 8. bekk, 174 nemendum í 9. bekk og 182 nemendum í 10. bekk, en heildarsvarhlutfall í Reykjanesbæ var um 88%.

Tafla 1 Fjöldi þátttakenda í 8., 9. og 10. bekk í Reykjanesbæ.

	2010	2012	2013	2014	2015
8. bekkur	157	158	175	166	148
9. bekkur	178	175	156	152	174
10. bekkur	177	163	169	151	182
Bekkur ótilgreindur:					4
Alls:	512	496	500	469	508

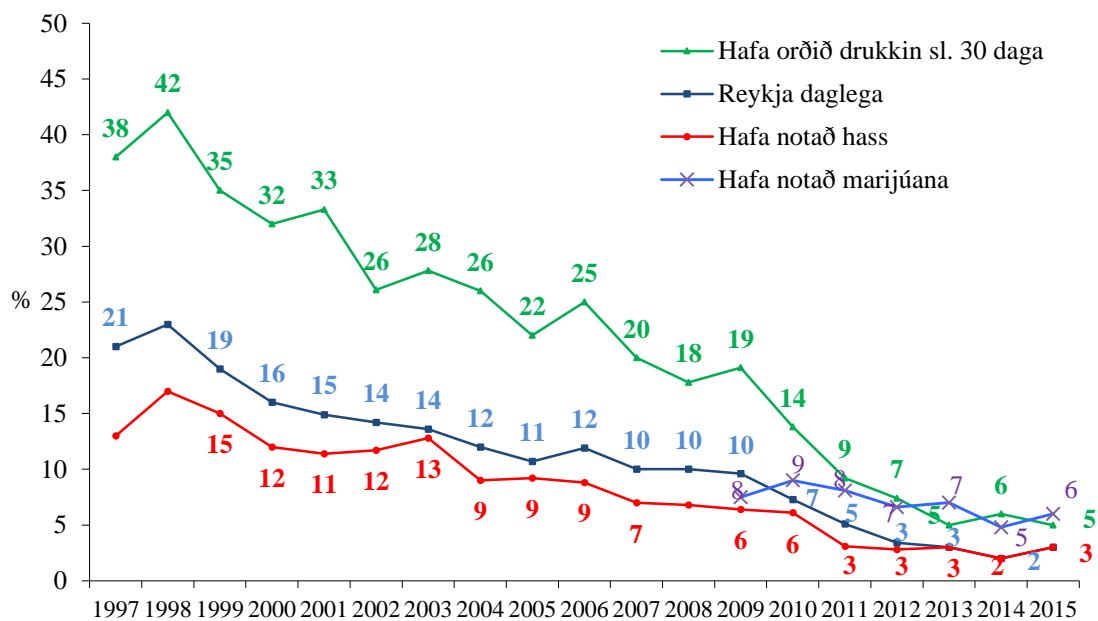
Mælitæki

Mælitæki rannsóknarinnar eru ítarlegir spurningalistar, fyrir nemendur í 8.-10. bekk, sem hafa verið þróaðir ár frá ári, fyrst af starfsfólki Rannsóknastofnunar uppeldis- og menntamála en frá árinu 1998 af Rannsóknum & greiningu. Spurningarnar eru mótaðar af fagfólki í félagsvísindum þar sem farið er eftir ströngum kröfum um að þær geti af sér öruggar niðurstöður, að áreiðanleiki og réttmæti sé ávallt í fyrirrúmi. Spurningalistinn fyrir 8.- 10. bekk árið 2015 inniheldur 16 spurningar í mismunandi mörgum liðum á fjórum blaðsíðum.

Vímuefnaneysla

Tafla 2 Vímuefnaneysla, lykilhættir í Reykjaneshæ, árin 2014-2015¹

Bekkur:	Daglegar reykingar	Munntóbak 1 x sl. 30 daga	Neftóbak 1 x sl. 30 daga	Ölvun sl. 30	Hass	Marijúana
10. bekkur:	3% +	7% ÷	6% ÷	5% +	5% +	9% +
9. bekkur:	1% *	3% +	1% ÷	2% +	2% *	4% +
8. bekkur:	1% +	1% *	0% ÷	1% *	0% ÷	1% *

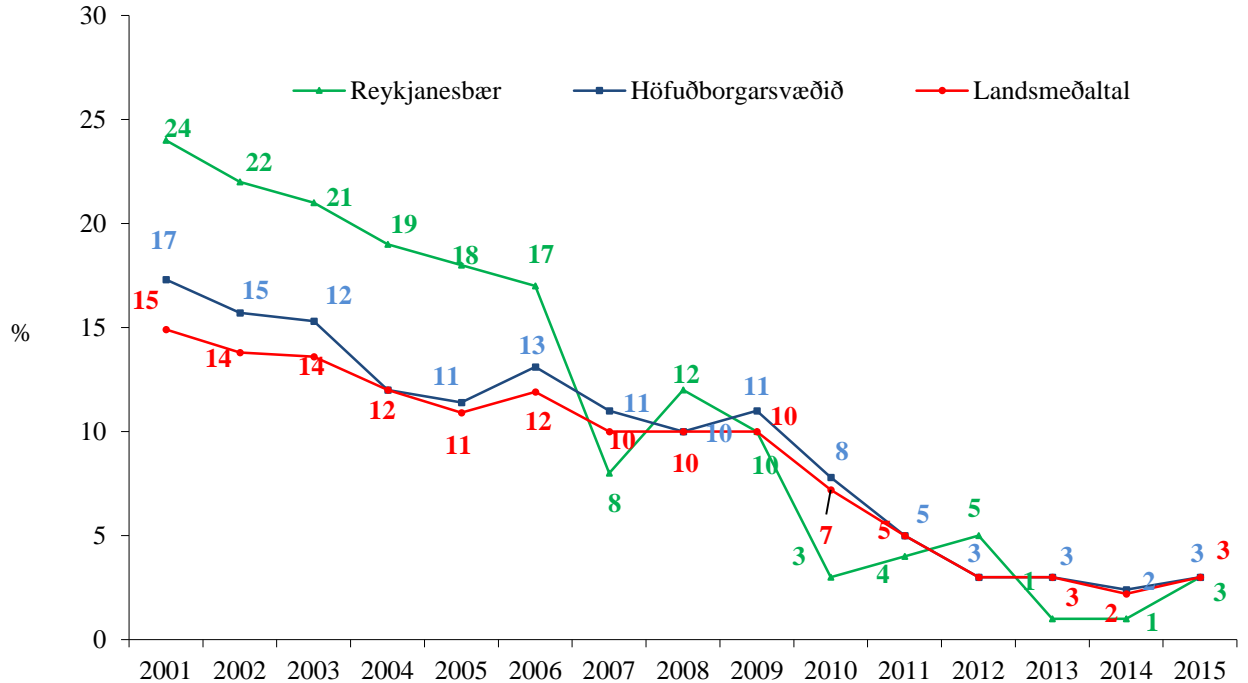
Mynd 1. Próun vímuefnaneyslu unglunga í 10. bekk á Íslandi árin 1997 til 2015.

¹ Taflan sýnir hlutfall fyrir einstaka vímuefni og hvort neysla hafi aukist milli ára (+); hlutfall sé óbreytt (*) eða hvort dregið hafi úr neyslu (÷).

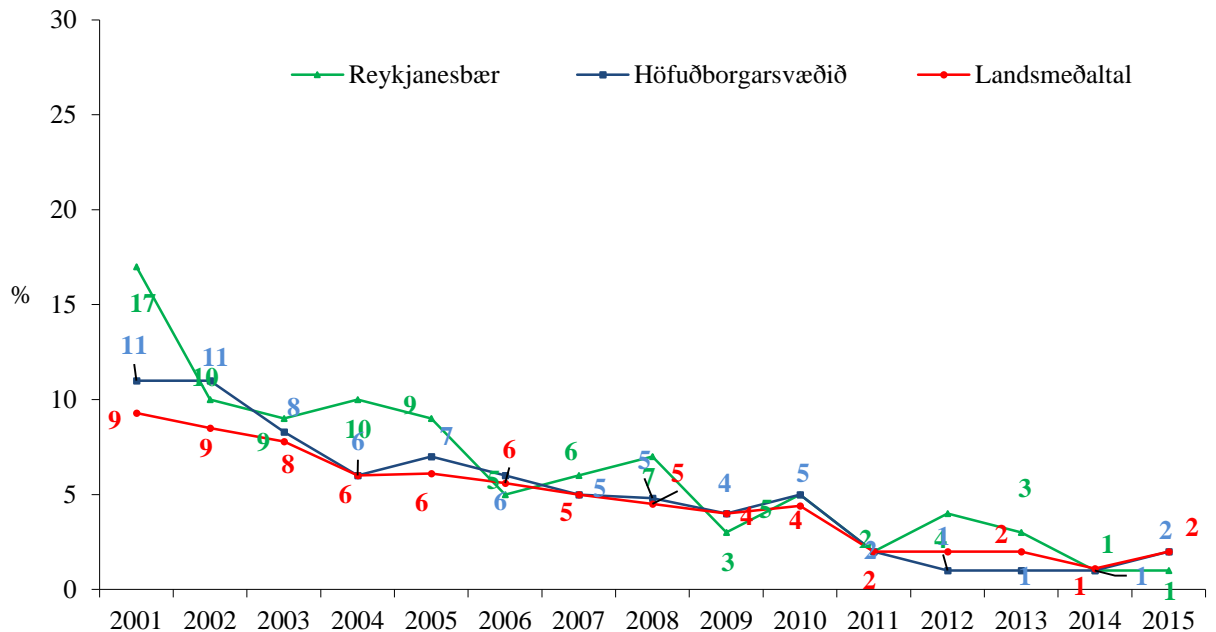

Þróun vímuefnaneyslu - áfengisneysla, tóbaksnotkun og önnur vímuefnaneysla

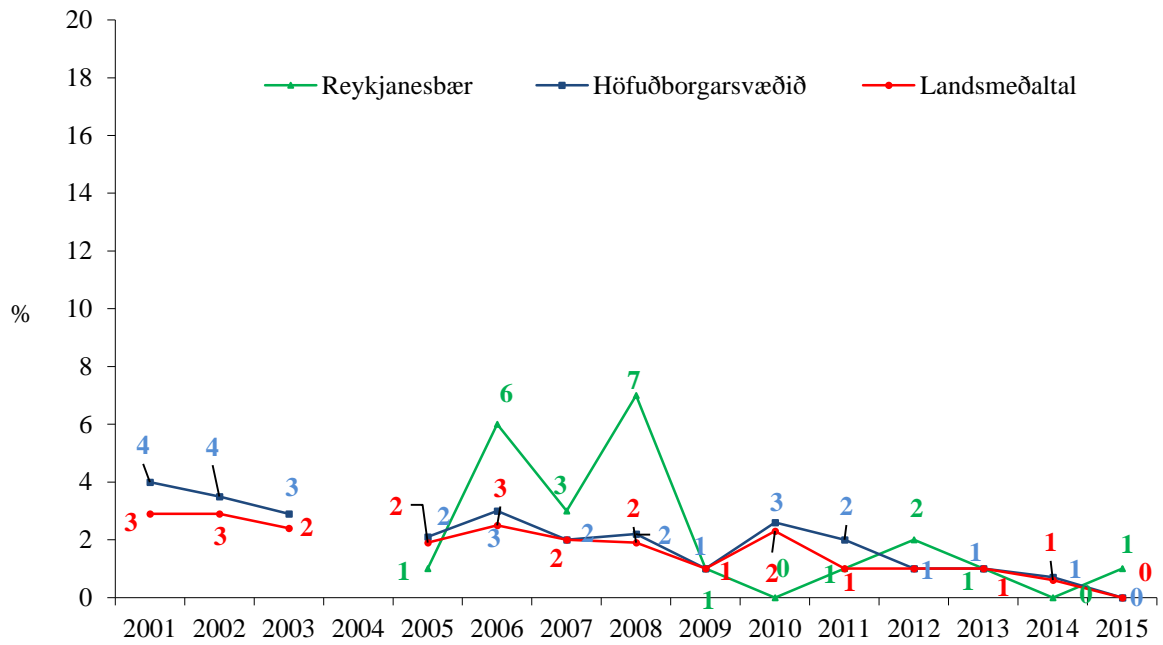
Daglegar reykingar

Mynd 2. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2015.

Mynd 3. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2015.

Mynd 4. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2015.

Tafla 3 Hve oft hefur þú reykt raf-sígarettur(rafrettur) um ævina. Hlutfall (%) nemenda í 8.,9 og 10.bekk á landinu.

Raf-sígarettur fjöldi skipta:	Landið			Reykjanesbær		
	8.bekkur	9.bekkur	10.bekkur	8.bekkur	9.bekkur	10.bekkur
Aldrei	93,0 (3182)	87,9 (3074)	82,9 (2829)	87,8 (130)	81,0 (141)	75,3 (137)
1x-5x	5,1 (175)	7,0 (244)	9,9 (338)	10,8 (16)	9,8 (17)	12,6 (23)
6x-19x	1,1 (36)	2,4 (85)	3,0 (101)	1,4 (2)	2,3 (4)	6,0 (11)
20x eða oft	0,8 (27)	2,7 (94)	4,2 (144)	0,0	6,9 (12)	6,0 (11)

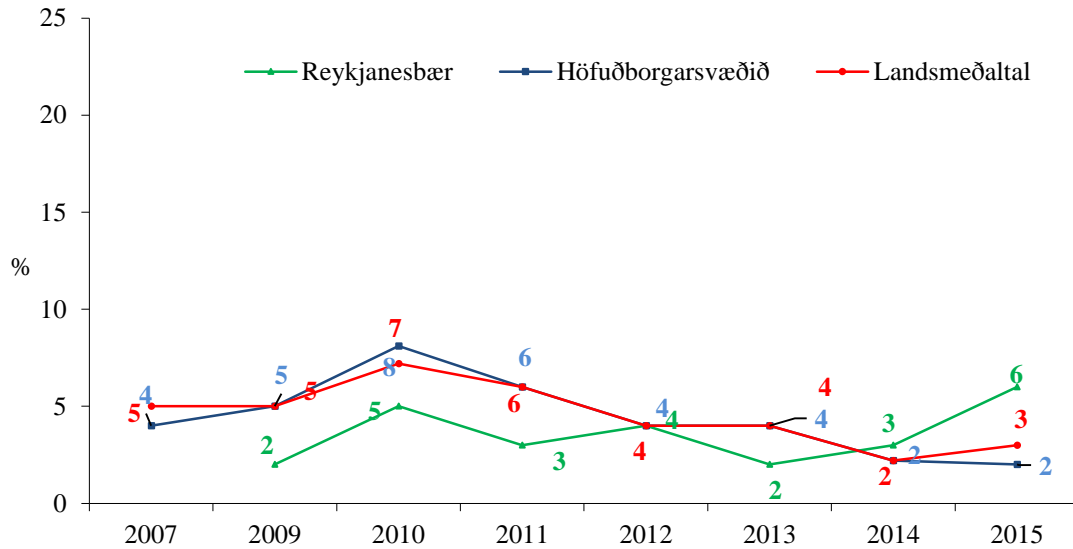
Tafla 4 Hve oft hefur þú notað tóbakslíki um ævina. Hlutfall (%) nemenda í 8.,9 og 10.bekk á landinu.

Raf-sígarettur fjöldi skipta:	Landið			Reykjanesbær		
	8.bekkur	9.bekkur	10.bekkur	8.bekkur	9.bekkur	10.bekkur
Aldrei	97,4 (3283)	95,0 (3284)	91,1 (3073)	97,9 (143)	92,3 (155)	90,1 (163)
1x-5x	1,9 (63)	2,9 (100)	5,6 (189)	1,4 (2)	2,4 (4)	5,5 (10)
6x-19x	0,5 (17)	1,2 (42)	2,0 (67)	0,0	4,2 (7)	1,7 (3)
20x eða oft	0,2 (8)	0,9 (30)	1,4 (46)	0,7 (1)	1,2 (2)	2,8 (5)

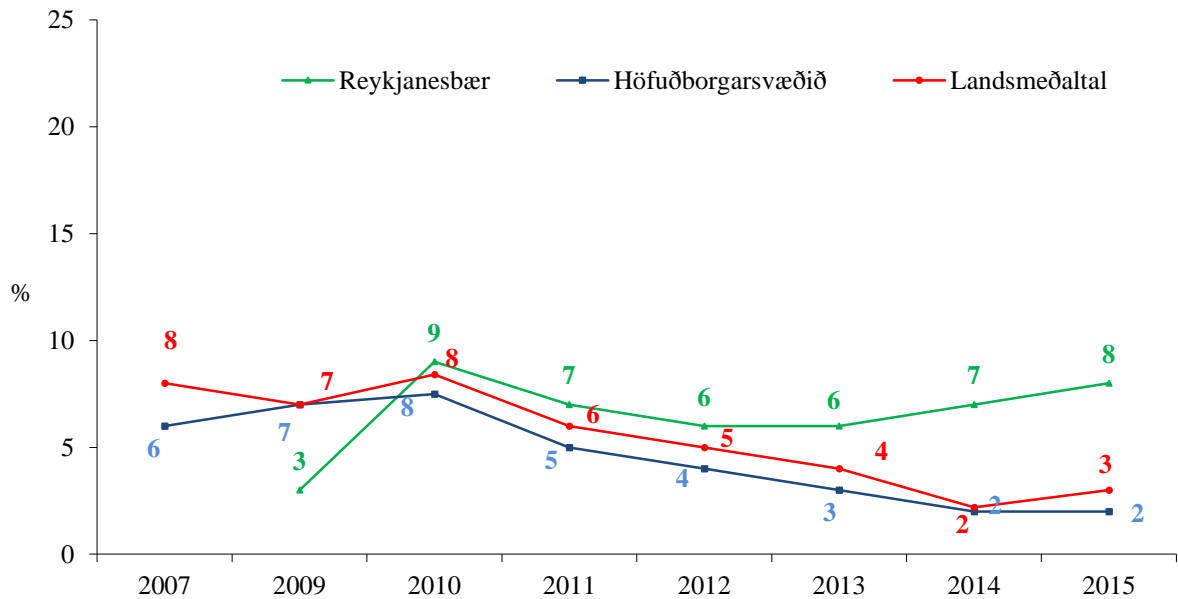
Munn- og neftóbaksnotkun

Munn- og neftóbaksnotkun 20 sinnum eða oftar um ævina meðal nemenda í 10., 9. og 8. bekk

10. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.

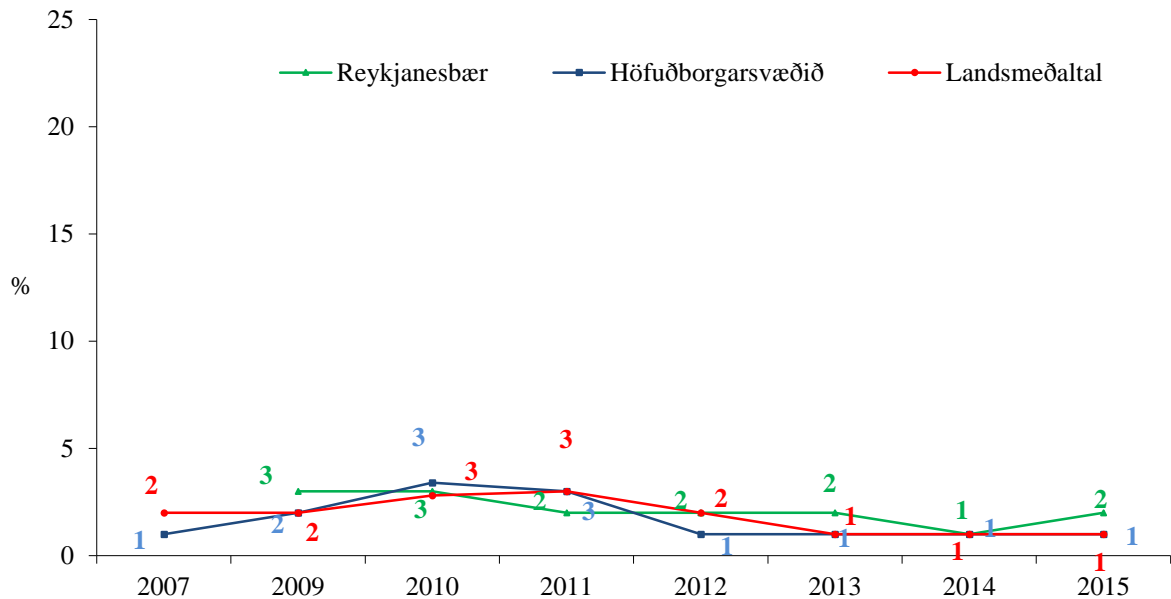

Mynd 5. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.

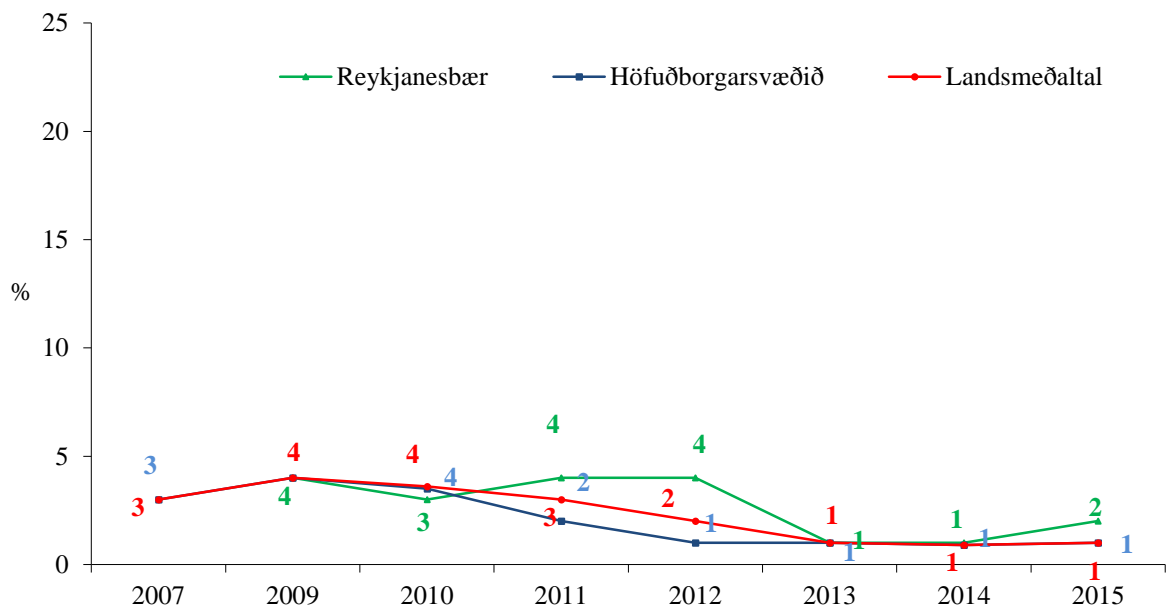

Mynd 6. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.

9. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.

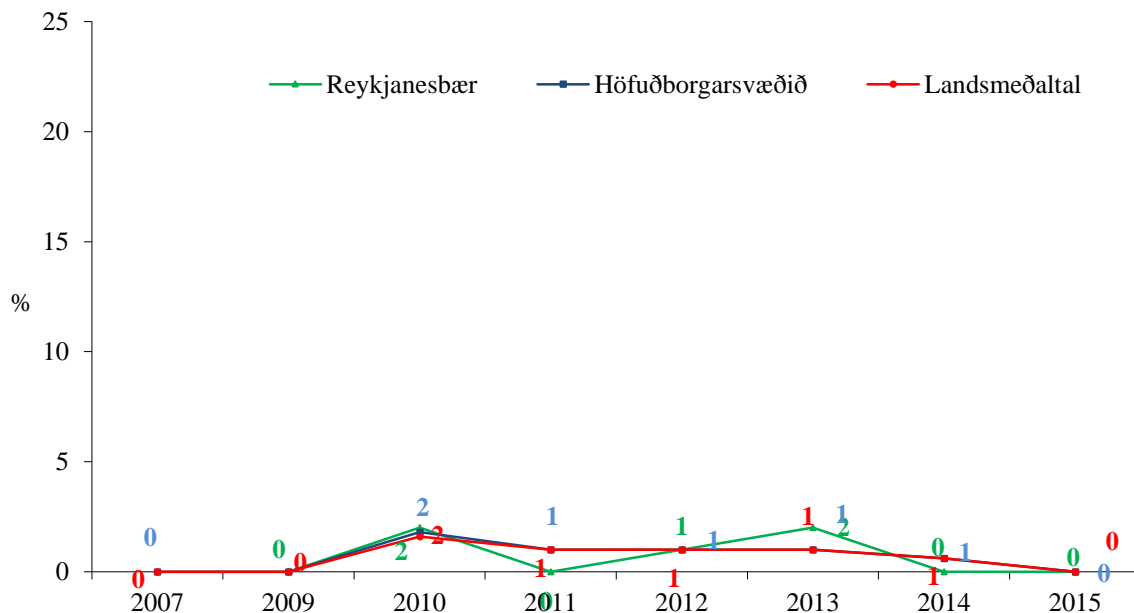

Mynd 7. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.

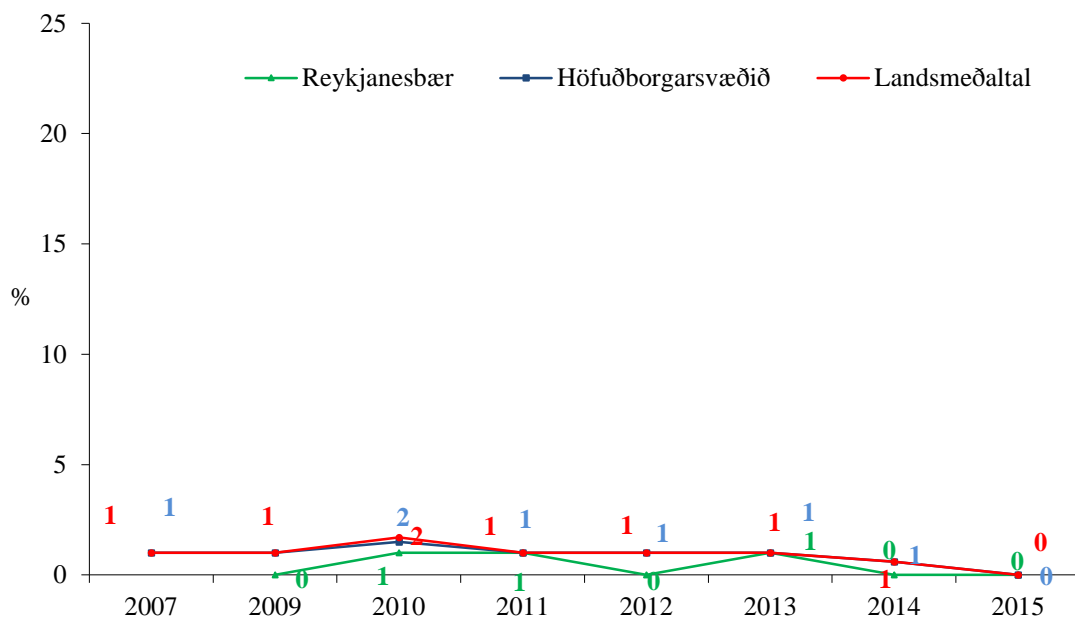

Mynd 8. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.

8. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.

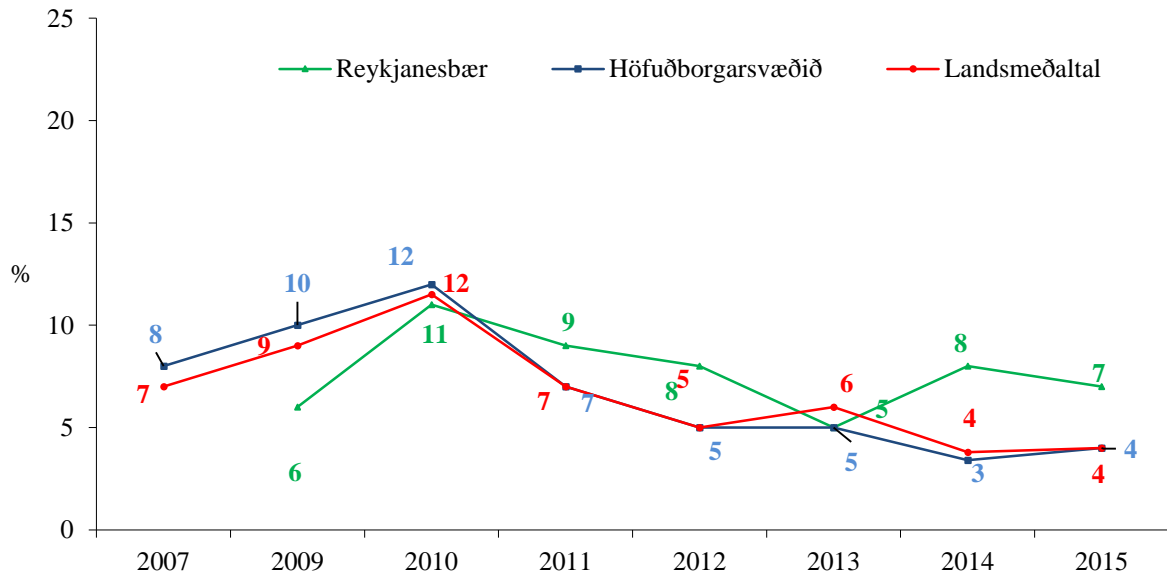
Mynd 9. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.

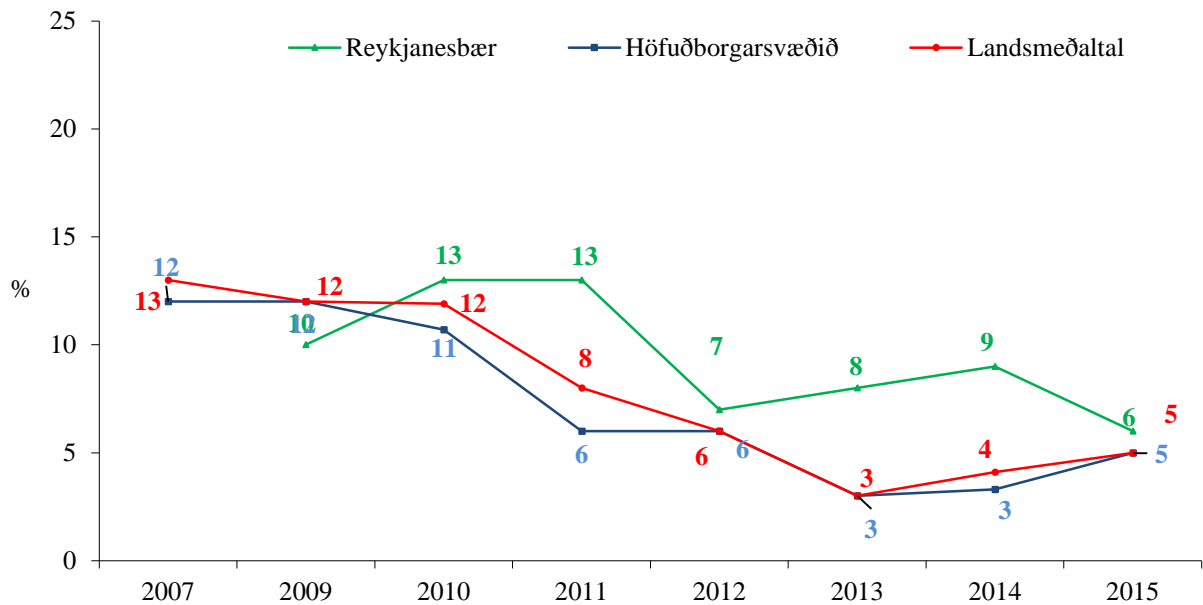
Mynd 10. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.

Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.

10. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.

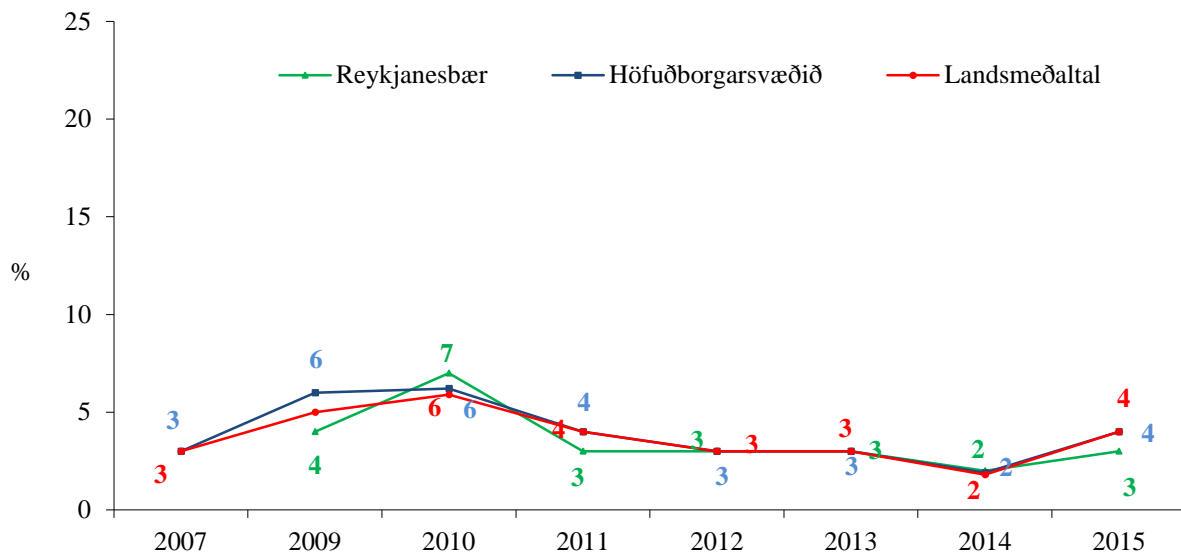

Mynd 11. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munnþóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.

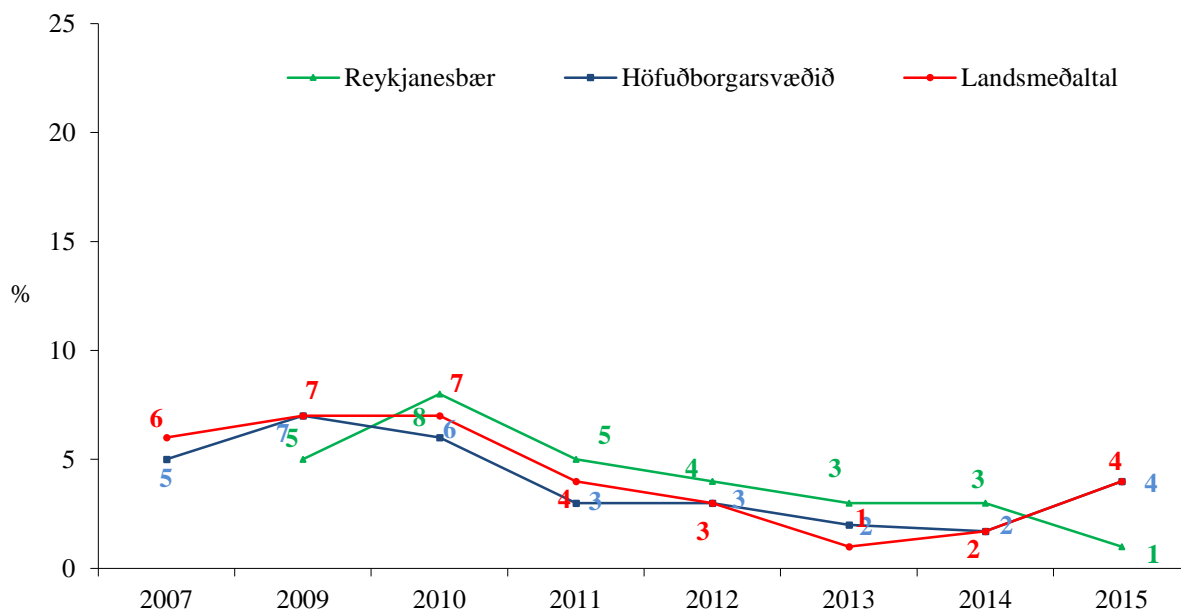

Mynd 12. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.

9. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.

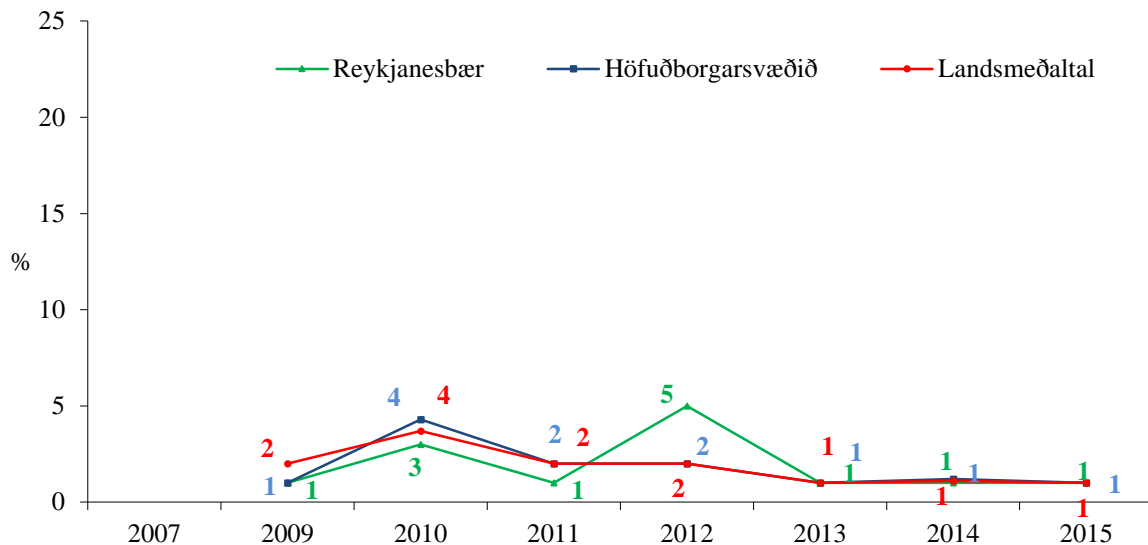
Mynd 13. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.

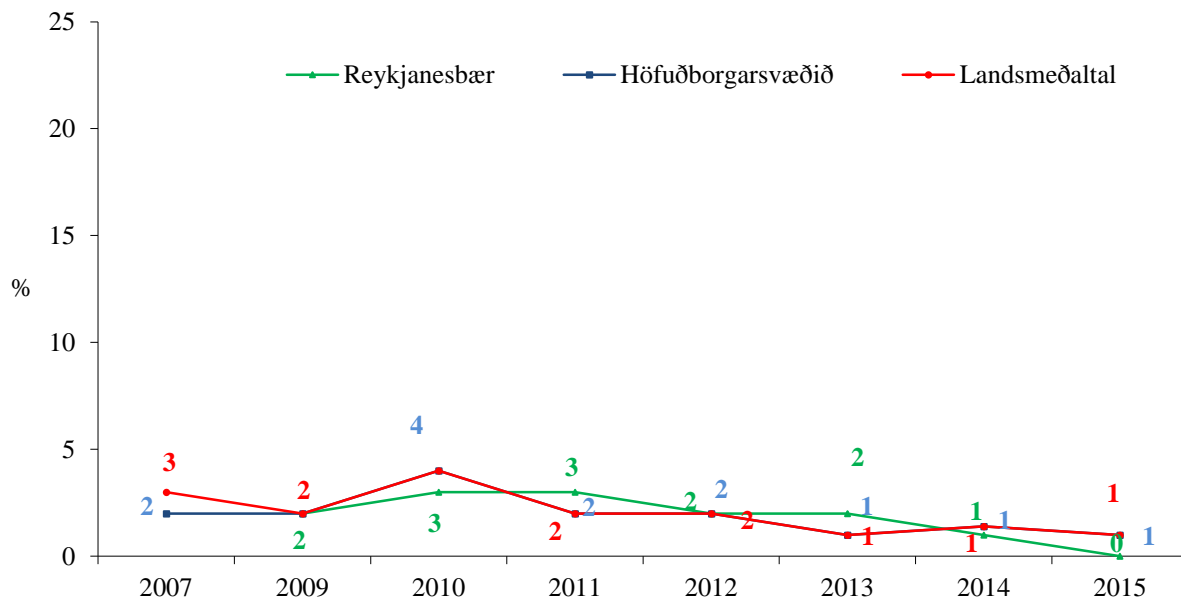
Mynd 14. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.

8. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.

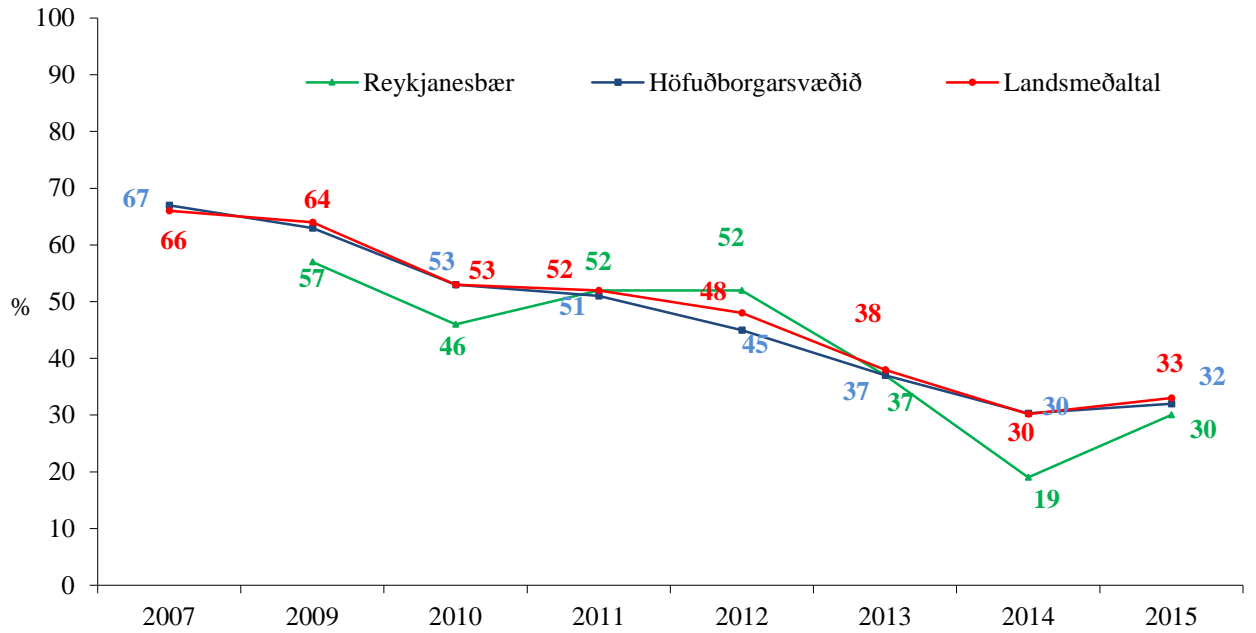

Mynd 15. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munnþóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.

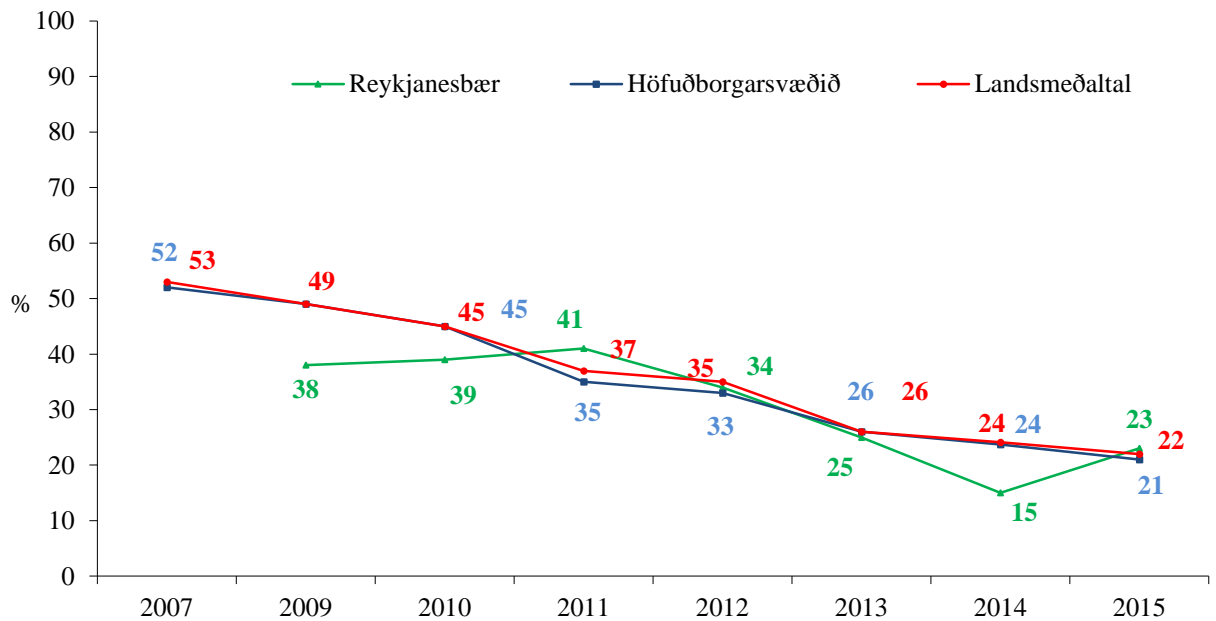

Mynd 16. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.

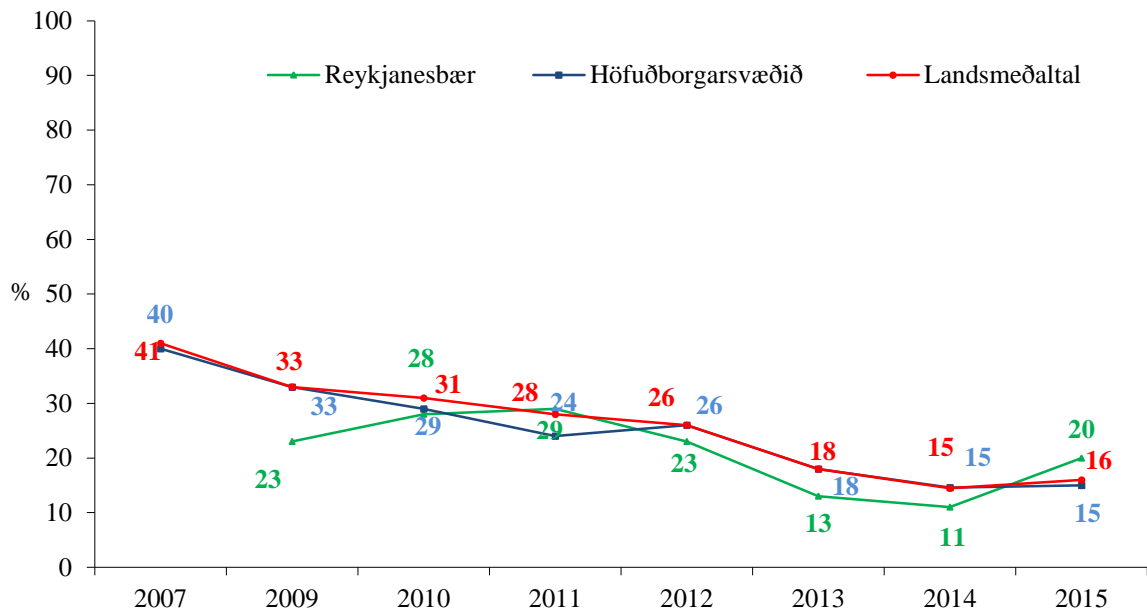
Neysla áfengis um ævina

Mynd 17. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2015.

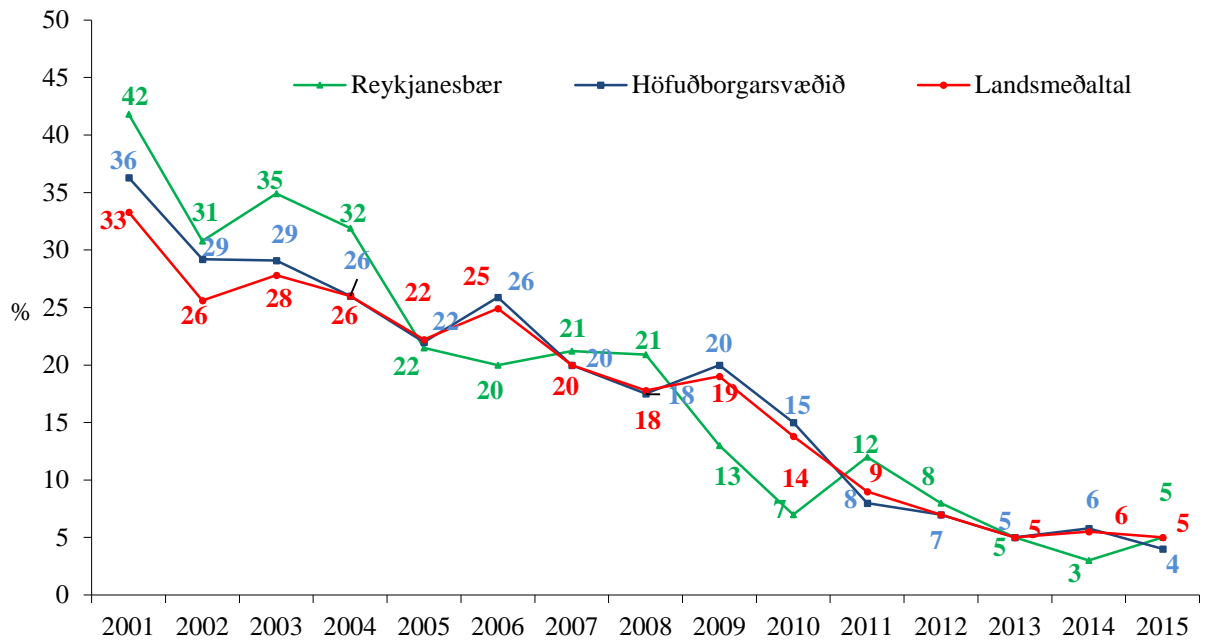

Mynd 18. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2015.

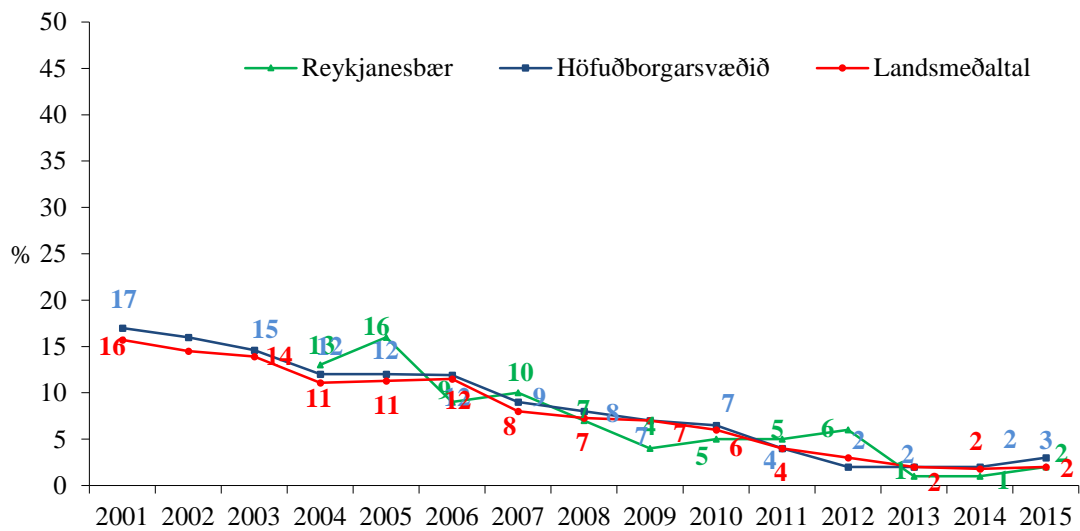

Mynd 19. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2015.

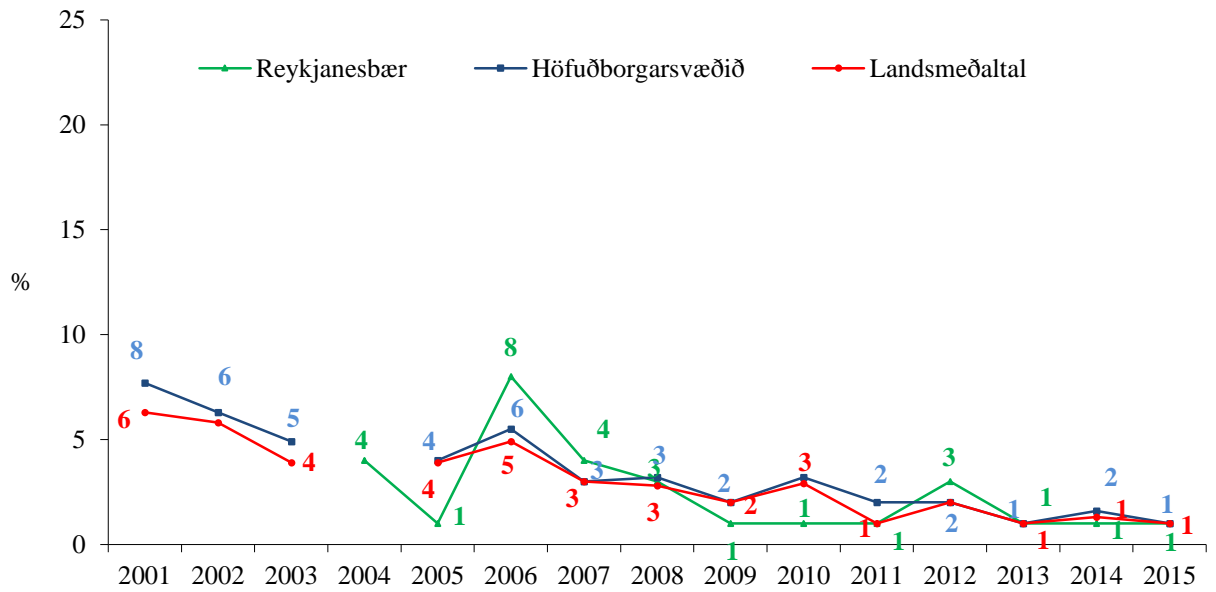
Ölvun síðastliðna 30 daga

Mynd 20. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001- 2015.

Mynd 21. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2015.

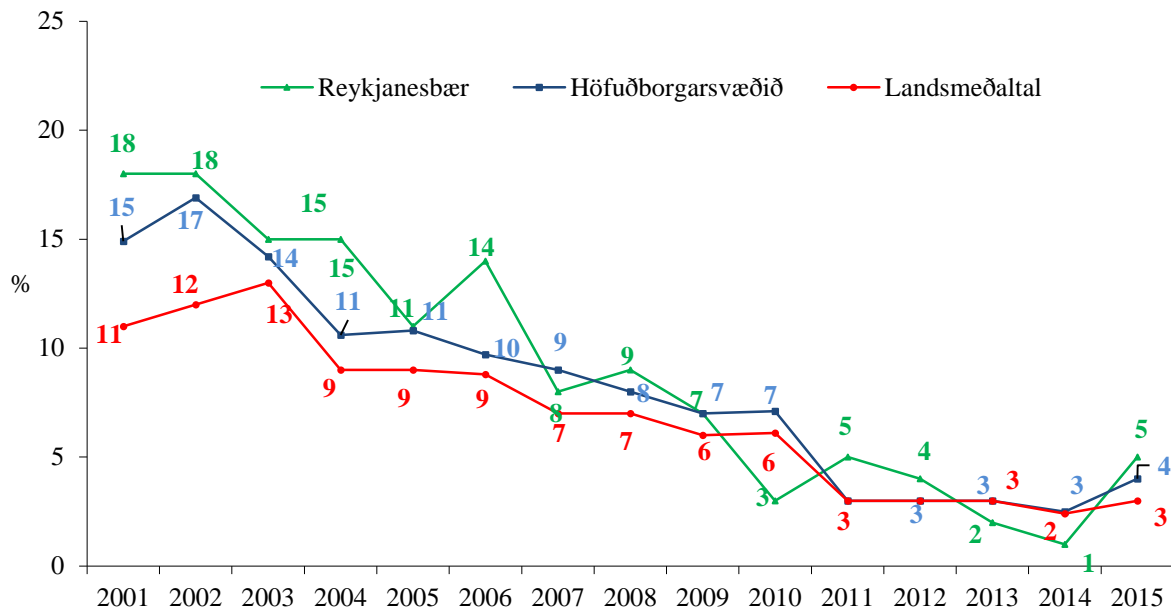

Mynd 22. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2015.

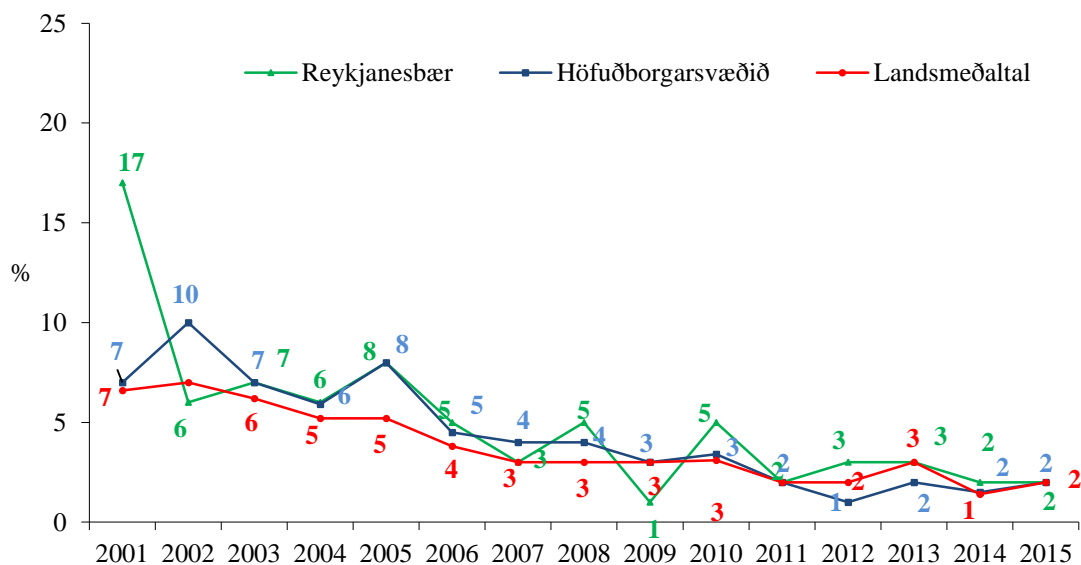
Tafla 5 Hlutfall nemenda í 10. bekk í grunnskólum Reykjanesbæjar, árin 2014 og 2015 sem hafa drukkið áfengi (stundum eða oft) á tilteknum stöðum.

	2014(%)			2015 (%)		
	Reykjanesbær	Höfuðborgar- svæðið	Landið	Reykjanesbær	Höfuðborgar- svæðið	Landið
Heima hjá mér:	1	1	2	3	1	2
Heima hjá öðrum:	4	7	7	10 (17)	4	5
Í bænum:	3	3	3	7 (13)	3	4
Á skemmtistað eða pöbb:	1	2	2	0	1	1
Á grunnskólaballi:	1	1	1	0	0	1
Á framhalds- skólaballi:	1	1	1	0	1	1

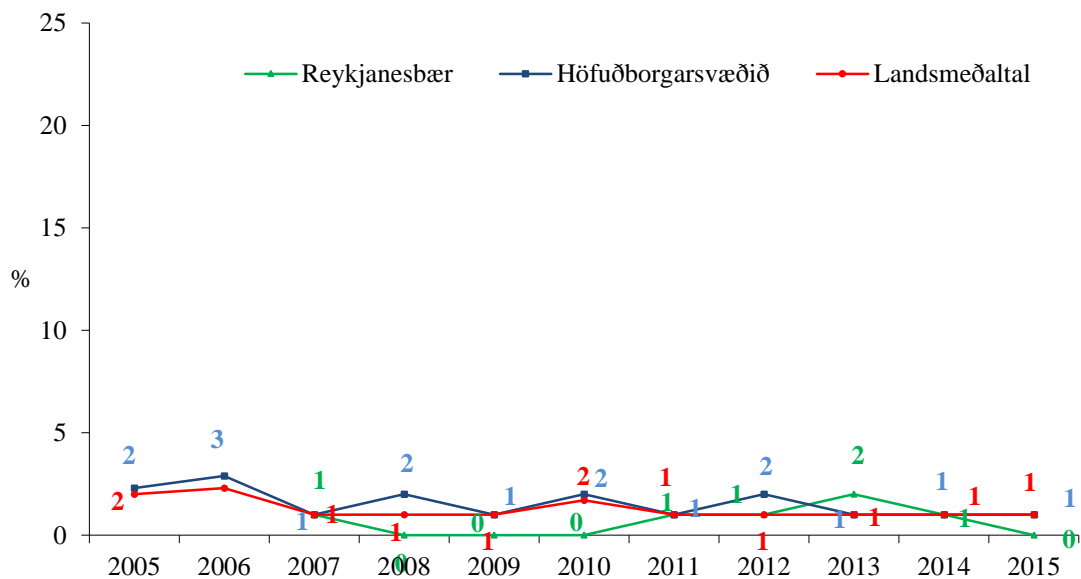
Hassneysla

Mynd 23. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað hass einu sinni eða oftar um ævina, árin 2001 – 2015.

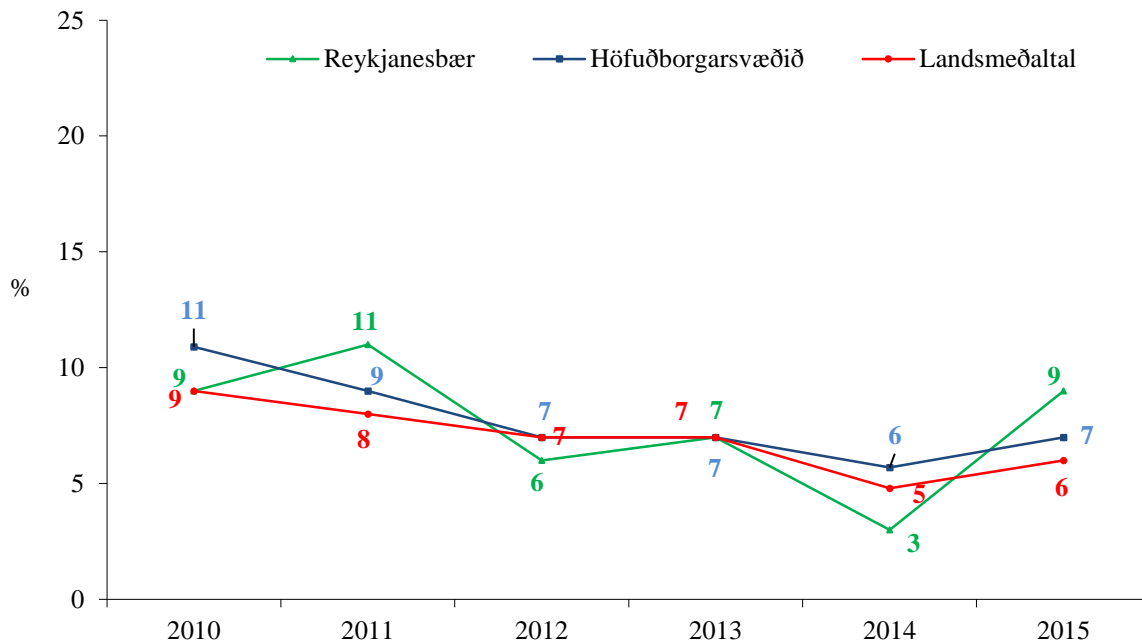

Mynd 24. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað hass einu sinni eða oftar um ævina, árin 2001 – 2015.

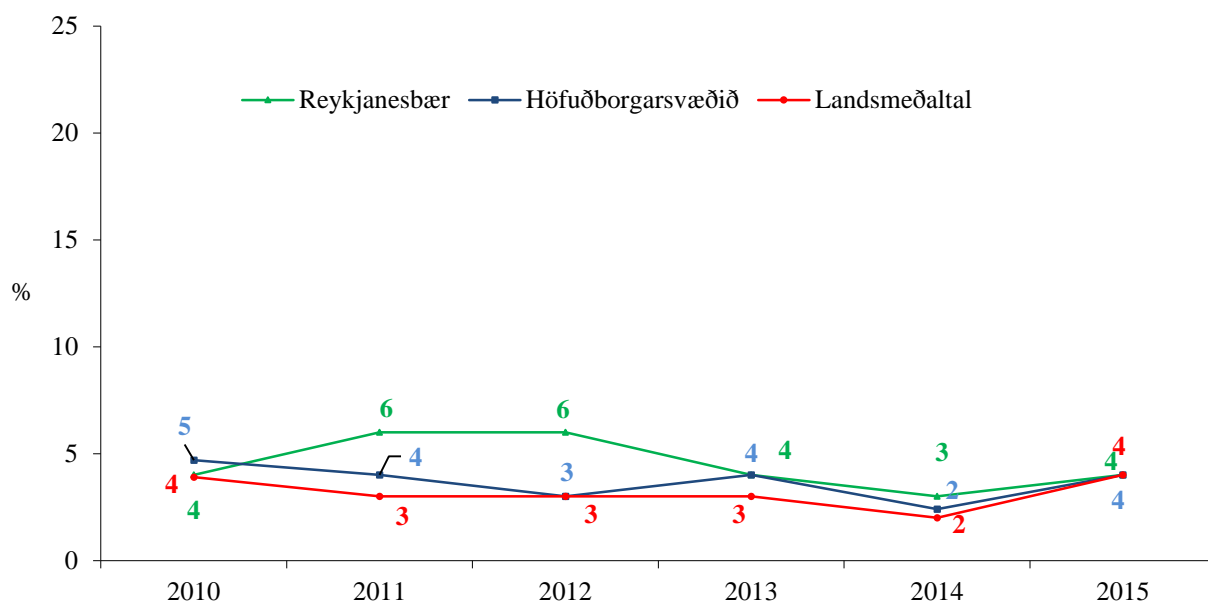
Mynd 25. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað hass einu sinni eða oft um ævina, árin 2005 – 2015.

Marijúananeysla

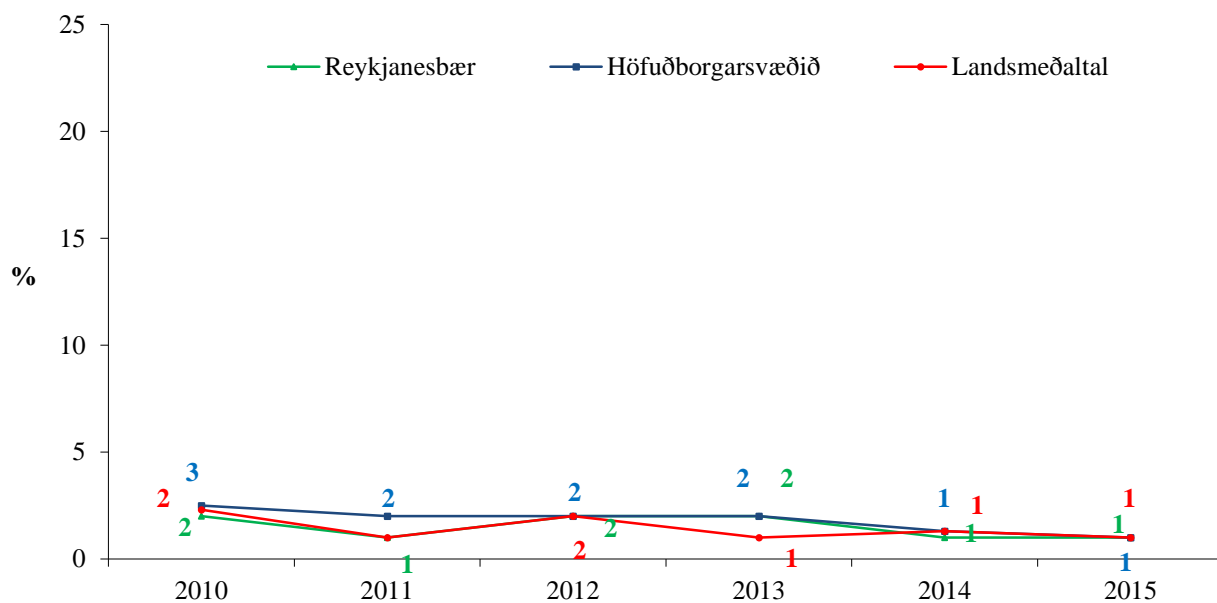

Mynd 26. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem segjast hafa notað marijúana einu sinni eða oft um ævina, árin 2010 - 2015.

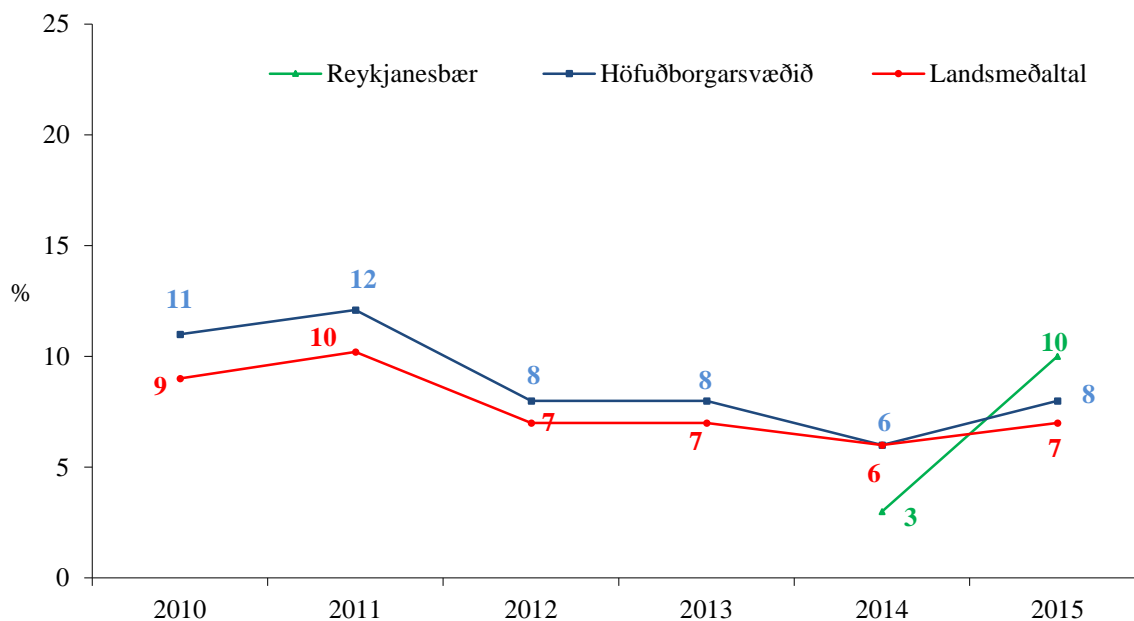

Mynd 27. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem segjast hafa notað marijúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 - 2015.

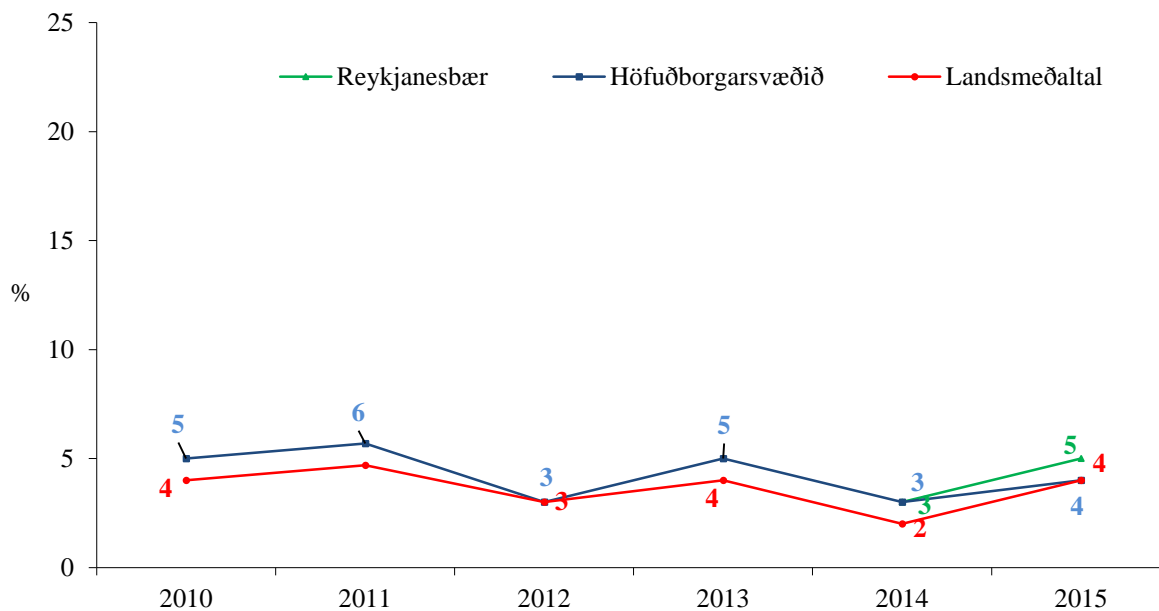

Mynd 28. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem segjast hafa notað marijúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 - 2015.

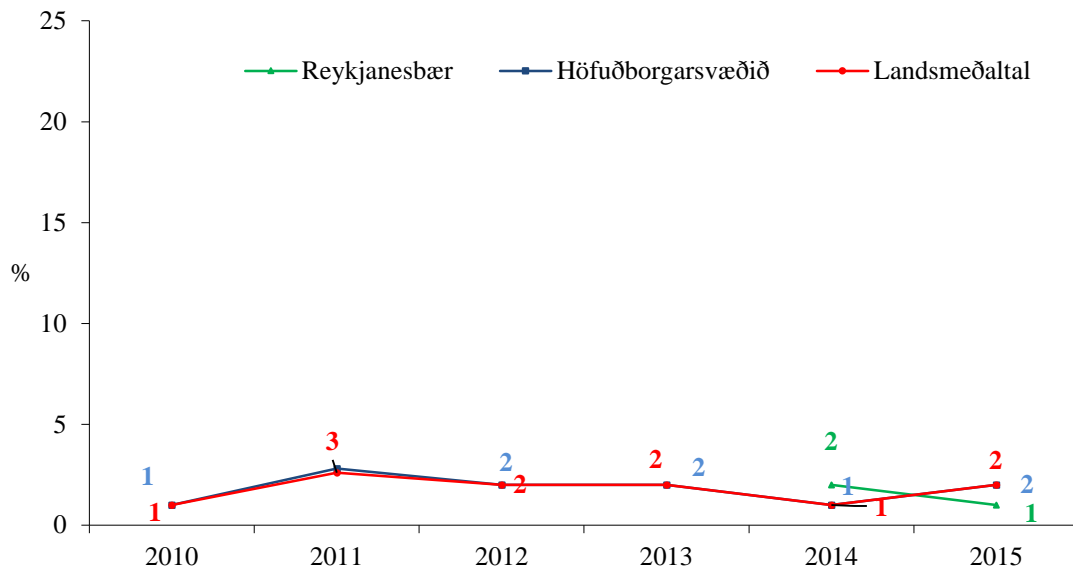
Hass- eða marjúananeysla

Mynd 29. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað hass EÐA marjúana einu sinni eða oft um ævina, árin 2010 - 2015.

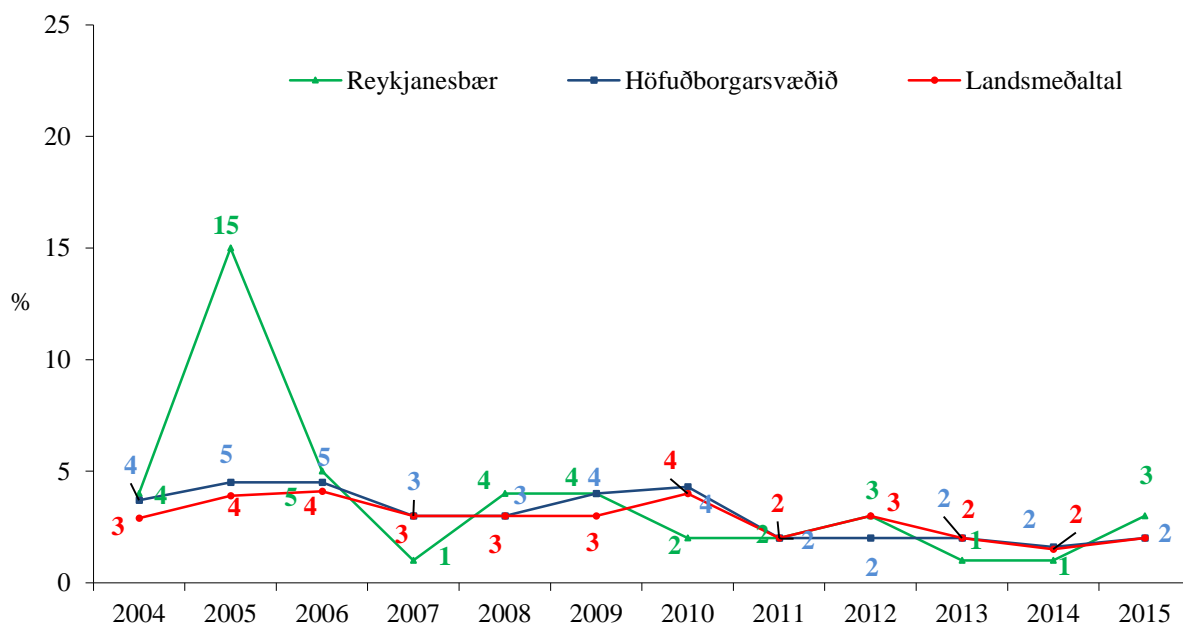
Mynd 30. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað hass EÐA marjúana einu sinni eða oft um ævina, árin 2010 - 2015.

Mynd 31. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað hass EÐA marijúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 - 2015.

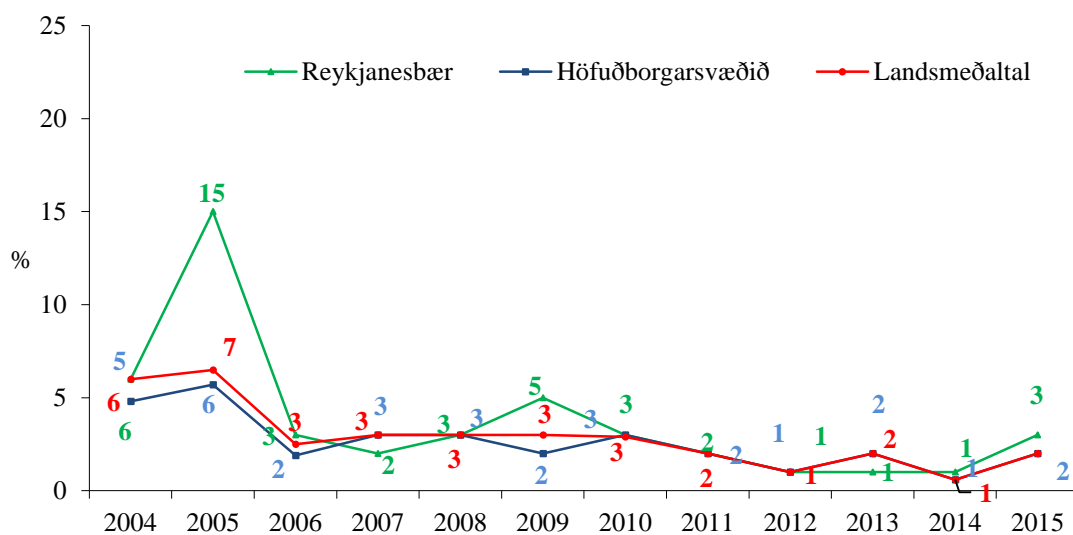
Neysla annarra ólöglegra vímuefna

Amfetamín

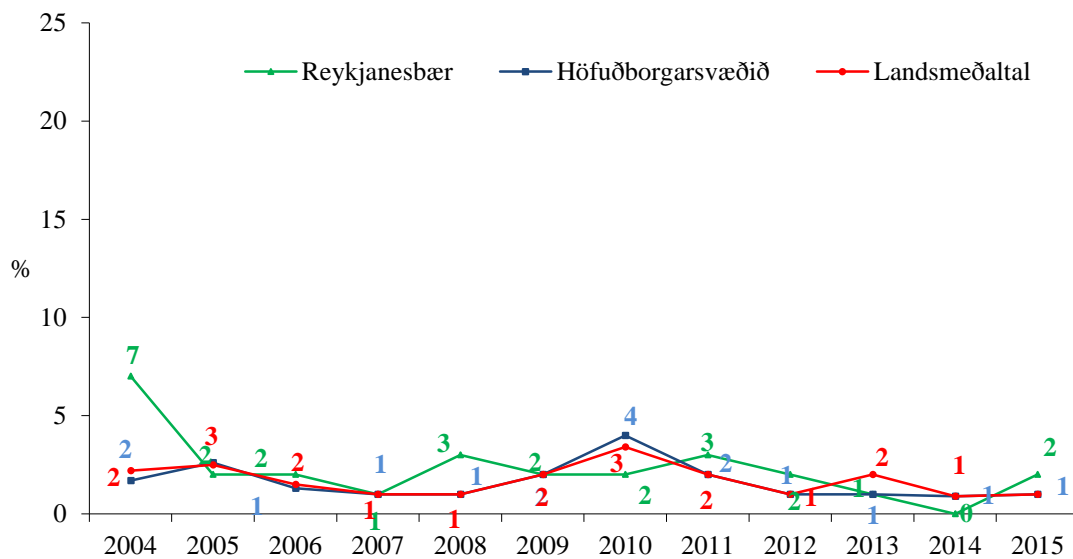
Mynd 32. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað amfetamín einu sinni eða oft um ævina, árin 2004 – 2015.

Sniff

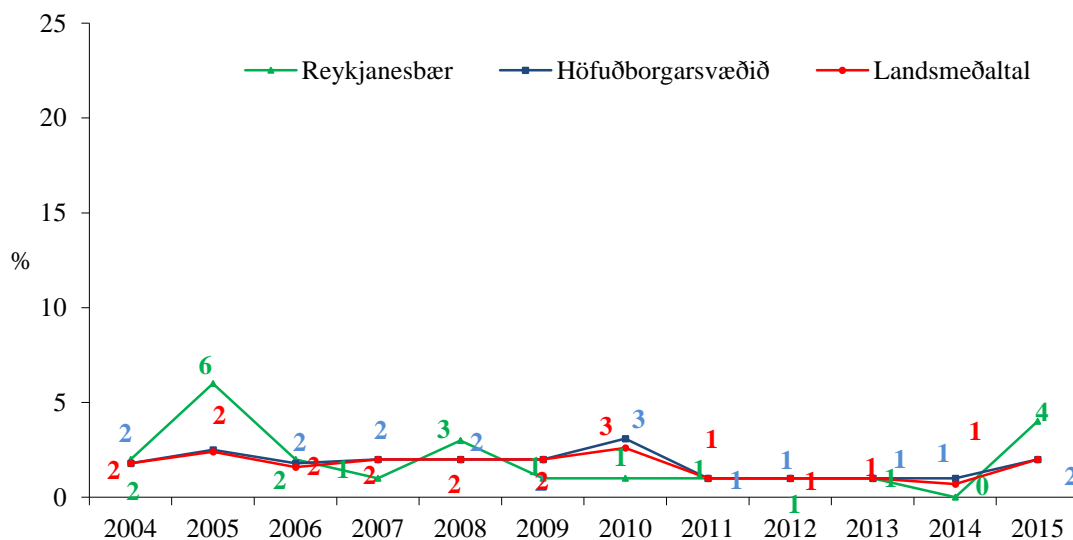
Mynd 33. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sniff (t.d. lím) einu sinni eða oft um ævina, árin 2004 – 2015.

Sveppir sem vímuefni

Mynd 34. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sveppi (sem vímuefni) einu sinni eða oftar um ævina, árin 2004 – 2015.

E tafla

Mynd 35. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað E-töflu einu sinni eða oftar um ævina, árin 2004 – 2015.

